

Javorový list z Jasnej Poľany – boli dlho považované za jedny z najlepších v slovenskej socialistickej poézii.

Po skončení obdobia stalinizmu sa Kostra opäť venoval lúbstnej, prírodnej a reflexívnej lyrike. V zbierke básní *Šípky a slnečnice* (1958) dominujú básne o jeseni, o jej farbitosti, zvláštnych tvaroch. Dojmy z prírody zachytáva ako básnik a zároveň aj ako výtvarník (Kostru namaloval desiatky obrazov s prírodnými motívmi). V mnohých básňach skúma zmysel a ciele svojej poézie, vedie imaginárne rozhovory o poézii s významnými osobnosťami literárnej minulosti (*Jesenný večer s Jankom Kráľom*). Oficiálna literárna kritika neprijala túto zbierku priaznivo, vyčítala Kostrovi, že sa už nevenuje "veľkej poézii", čiže angažovanej, občianskej lyrike.

Zbierka *Báseň, dielo tvoje* (1960) má retrospektívny charakter. Kostra ju vydal v roku svojich päťdesiatych narodenín. Hodnotí a analyzuje v nej celú svoju básnickú cestu (obhajaie aj svoju tvorbu v období schematizmu, dochádza k presvedčeniu, že i napriek niektorým zjednodušeniam v pohľade na svet i v umeleckých prostriedkoch sú najlepšie tie jeho básne, kde sa nezaoberal subjektívnou, ale nadosobnou tematikou).

Básnické dielo Jána Kostru uzatvárajú zbierky reflexívnej lyriky *Každý deň* a *Len raz*.

V zbierke *Každý deň* (1964) hovorí o medziludských vzťahoch, o etických a mravných princípoch (napr. básne *Každý deň stretnúť človeka*, *Dobré slovo*, *Dvom*). Tieto básne charakterizuje zámerná jednoduchosť, priamočiarosť, opisné vyjadrovanie bez využitia obraznosti reči (napr. metafor), miestami i prílišná patetickosť a klišéovitosť (klišé = často používaná, ošúchaná ustálená fráza, metafora). V období socializmu sa stali citáty z týchto básní obľúbenými frázami ("každý deň stretnúť človeka, to stačí", "život je veľké krásne umenie, nemáme ešte pre ten odbor školy", "dobré slovo zasej ešte dneska"). Druhým základným motívom týchto básní je jeseň ako symbol dozretia, múdrosti, ale i blížiacej sa staroby a smrti.

Vo svojej poslednej zbierke *Len raz* (1968) sa Kostra vyznáva zo svojej lásky k poézii, bez ktorej si nevedel predstaviť svoj život (*Dal by som za báseň poslednú košeľu*). Zbierka sa končí cyklom 25 sonetov o rozličných otázkach života, ale najmä o poézii (napr. *Sonet o remesle*).

Po roku 1968 napísal Kostra ešte niekoľko desiatok básní, výber z nich vyšiel až v posmrtno vydannej knihe *Prvé a posledné* (1977).

Neoddeliteľnou súčasťou Kostrovej literárnej činnosti bola prekladateľská tvorba. Preložil do slovenčiny mnohé významné diela svetovej a českej poézie – napr. Villonov Malý testament, výber z Kvetov zla Ch. Baudelaira, výber z balád J. W. Goetheho, Máchov Máj a Nezvalovho Edisona – a do súčasnej slovenčiny prebásnil aj Selanky Jána Hollého.

Andrej Plávka (1907–1982)

Andrej Plávka patrila – spolu s Jánom Kostrom a Vojtechom Mihálikom – k hlavným predstaviteľom socialistickej angažovanej poézie. Písal občiansku, vlasteneckú a politickú lyriku hlásajúcu ideológiu komunistickej strany.

Narodil sa v roku 1907 v Liptovskej Sielnici v rodine garbiara. Gymnázium navštevoval v Liptovskom Mikuláši (1918–1927), po maturite bol poslucháčom právnickej fakulty v Prahe, ale štúdiá nedokončil. Pracoval ako úradník, počas Slovenského národného povstania bol členom revolučného národného výboru v Banskej Bystrici. V roku 1945 sa natrvalo usadil v Bratislave, bol riaditeľom vydavateľstva Tatran, prvým tajomníkom a v rokoch 1969–1982 predsedom Zväzu slovenských spisovateľov. Zomrel v Bratislave v roku 1982.

V rozsiahlej básnickej tvorbe Andreja Plávku – vydal 20 básnických kníh – dominujú tri témy: rodný Liptov, Slovenské národné povstanie a budovanie socializmu. Andrej Plávka bol básnikom-traditionalistom. Básnickými postupmi súvisí jeho tvorba viac s tvorbou štúrovskej generácie a Hviezdoslava než s tvorbou jeho súčasníkov. Významným zdrojom jeho poetiky bola aj ľudová pieseň (v niektorých knihách uvádza i úryvky z ľudových piesní, inde sa im snaží priblížiť melodikou, formou verša, jednoduchými básnickými prostriedkami).